

УДК 614.31:613:29

Т.В. Адамчук

ДП “Науковий центр превентивної токсикології, харчової та хімічної безпеки імені академіка Л.І.Медведя Міністерства охорони здоров'я України”, Україна

ПИТАННЯ ГАРМОНІЗАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ У СФЕРІ РЕГЛАМЕНТАЦІЇ ХАРЧОВИХ ДОБАВОК З МІЖНАРОДНИМИ ВИМОГАМИ

T.V. Adamchuk

THE ISSUE OF HARMONIZING THE LEGISLATION OF UKRAINE IN THE REGULATION OF FOOD ADDITIVES WITH INTERNATIONAL REQUIREMENTS

Харчові добавки, які є природними або синтезованими речовинами, і які спеціально вводяться до продуктів харчування з метою надання їм необхідних властивостей (органолептичних, технологічних та ін.), є одним із показників безпечності харчових продуктів. Харчові добавки можуть залишатись у харчових продуктах у повному обсязі або у вигляді речовин, які утворюються після їхньої хімічної взаємодії з компонентами харчових продуктів.

В рамках підписаної Угоди про асоціацію України з Європейським Союзом в нашій країні проходить перегляд українського законодавства, у тому числі у сфері регламентації харчових добавок, з метою адаптації системи санітарних і фітосанітарних заходів до законодавства ЄС.

В Україні з 20 вересня 2015 року набув чинності Закон України “Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів”.

Згідно статті 30 цього Закону “Частиною Державного реєстру харчових добавок є харчові добавки, які визнані Європейським Союзом такими, що є безпечними для споживання людиною. Включення зазначених харчових добавок до Державного реєстру харчових добавок не залежить від затвердження чи будь-яких інших дій стосовно створення та/або ведення центральним органом виконавчої влади, що формує та забезпечує реалізацію державної політики у сфері охорони здоров'я, Державного реєстру харчових добавок.” Тобто, передбачено автоматичне включення дозволених в Європейському Союзі харчових добавок до вітчизняного реєстру.

Основним документом європейського законодавства у сфері використання харчових добавок є Регламент ЄС № 1333/2008 Європейського Парламенту та Ради від 16 грудня 2008 року про харчові добавки.

Згідно Регламенту ЄС 1333/2008 до переліку дозволених включено 324 харчові добавки. До тепер в Україні “Перелік харчових добавок дозволених до використання у харчових продуктах” налічував 264 харчові добавки (із них 50 харчових добавок немає в переліку Регламенту ЄС 1333/2008). Таким чином, кількість харчових добавок, яких немає в переліку дозволених в Україні порівняно з переліком ЄС становить 110 найменувань.

Вважаємо можливим розгляд питання щодо включення цих харчових добавок до реєстру в Україні через процедуру державної реєстрації (експрес реєстрації), передбаченої Законом України “Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів”, як добавок, схвалених міжнародними організаціями. В ході проведення реєстрації необхідно розглянути результати токсикологічних досліджень харчових добавок та затверджені значення їх гігієнічних нормативів. Тільки у разі наявності однозначної доказової бази щодо їх безпечності, можлива їх реєстрація в Україні. Основним підходом до прийняття рішення в цьому питанні має бути безпечність харчових добавок і належний рівень захисту здоров'я населення. Вказана

вище норма статті 30 позбавляє Україну частини суверенного права визначати вимоги безпечності до об'єктів середовища життєдіяльності людини.

Варто зазначити, що неможливо використовувати міжнародну нормативно-правову базу в зазначеній галузі без адекватної процедури її гармонізації та адаптації до вітчизняних умов. Ці умови, зокрема, стосуються як іншої структури споживання, так і виробництва харчових продуктів, а також економічних можливостей визначення вмісту харчових добавок у харчових продуктах. Все це надзвичайно велика і відповідальна робота, яка потребує залучення всіх зацікавлених в цьому питанні сторін (міністерства і відомства, науково-дослідні установи, об'єднання виробників та споживачів тощо).

Згідно з угодою про СФС-СОТ, країни-члени можуть вводити або зберігати санітарні чи фітосанітарні заходи, які призводять до більш високого рівня санітарного та фітосанітарного захисту, ніж той, що був би досягнутий за допомогою заходів, оснований на відповідних міжнародних стандартах, інструкціях чи рекомендаціях, якщо цьому існує наукове обґрунтування. Тому варто наголосити, що всі члени СОТ, які мали свою власну нормативну базу санітарних заходів безпечності харчових продуктів до вступу до СОТ, проводили не лише її гармонізацію (тобто встановлення, визнання і застосування спільних санітарних та фітосанітарних заходів), але і адаптацію міжнародних вимог до своїх умов.

Безпека харчової продукції і продовольчої сировини є однією з вирішальних складових економічної безпеки кожної держави й визначається спроможністю країни ефективно контролювати виробництво й ввезення безпечного та якісного продовольства на загальновизнаних у світі засадах. Ця сфера діяльності у людському суспільстві має надзвичайно важливі гуманітарний, соціальний, економічний і політичний аспекти.

Таким чином, оскільки Україна є членом Світової організації торгівлі, продовжує гармонізацію свого законодавства з європейським, ми маємо базувати свої санітарні та фітосанітарні заходи на міжнародних стандартах, в тому числі, використовуючи міжнародні підходи і принципи щодо регламентації харчових добавок. У разі, коли міжнародними документами не встановлено нормативи для харчових добавок, або такі нормативи встановлюють рівень захисту споживачів менший, ніж визначений національним законодавством, застосовуються нормативи, встановлені національним законодавством. Тобто, проводячи гармонізацію українського законодавства з міжнародним, не допустимо знижувати, прийнятий в країні, рівень захисту здоров'я населення.